

Роль системи управління якістю продукції підприємства у ринкових умовах

У сучасному економічному середовищі впровадження ефективних моделей менеджменту в сфері управління якістю продукції визначається сукупністю тенденцій, які видозмінили вимоги до підприємств. В умовах глобалізації, модернізації технологій, цифровізації бізнес-процесів, підвищення важливості інноваційної діяльності управління якістю постає стратегічним інструментом забезпечення конкурентоспроможності, ефективності, життєздатності та довгострокового розвитку підприємств, де продукція має відповідати не тільки національним, але й міжнародним вимогам надійності та якості.

Глобалізація постає рушійною силою задля розширення ринків, при цьому посилюючи конкуренцію на ринку, що визначає необхідність постійного вдосконалення власної продукції, оскільки споживачі мають широкий спектр вибору продукції з усіх куточків світу. Основні результати дослідження фахової літератури [1–3] дають змогу окреслити вплив конкурентного тиску, який сформований у табл. 1 згідно моделі 5 сил Портера. Інтеграція України в світовий економічний простір передбачає впровадження сучасних підходів до управління якістю, що, в свою чергу, сприяє підвищенню довіри споживачів, формуванню корпоративної культури та стійкості підприємств на зовнішньому та внутрішньому ринках.

Таблиця 1

Вплив конкурентного тиску на необхідність впровадження системи управління якістю продукції підприємства

Пряма конкуренція	Полягає в різноманітті схожих товарів, які конкурують між собою щодо якості, ціни, інновацій, рівня сервісу та реклами, створюючи тиск одного підприємства на інше.
Загроза з боку гравців	Зорієнтована на легкості, з якою іноземним компаніям легше вийти на світовий ринок, що спонукає до підвищення рівня інвестицій в інновації, підвищення якості продукції та ефективності виробничих процесів підприємств.
Тиск з боку товарів-замінників	Є загрозою, яку створюють технологічні рішення та альтернативні продукти, що видозмінюють попит, знижуючи лояльність до даної продукції, це обумовлює важливість адаптування пропозицій та відстеження інноваційних трендів.
Ринкова влада постачальників	Постачальник може диктувати ціни, обсяги та термін постачання, підвищуючи таким чином собівартість продукції.
Ринкова влада покупців	Серед різноманіття продукції в світі покупці можуть вимагати зниження ціни, розширення асортименту та підвищення якості даної продукції.

Джерело: сформовано автором на основі [1-3]

До невирішених проблем у даній сфері належать впровадження системи управління якістю виключно з метою отримання сертифікату без покращення продукції, сприйняття підприємствами системи якості як додаткових витрат з ігноруванням технічного переоснащення, надмірна увага на кінцевому контролі з недостатнім розвитком превентивних заходів, а також складність моніторингу та аудиту.

Система управління якістю має бути інтегрована у загальну інфраструктуру підприємства, при цьому взаємодіючи з ERP- та MES-системами, що забезпечить оперативне збирання, обробку та аналіз даних (Big Data) для прийняття раціональних рішень. З огляду на скорочення життєвого циклу продукції та стрімке зростання інноваційних технологій підвищується ймовірність появи прихованих дефектів, тому сучасні системи управління якістю мають на меті оцінку ризиків на етапі розробки та проектування, використовуючи методи FMEA. Важливим елементом ефективної системи якості постає споживач та його вимоги. Сучасні підходи TQM акцентують увагу на зборі та аналізі зворотного зв'язку, адже навіть один негативний інцидент може призвести до втрати довіри клієнтів, саме тому управління якістю постає інструментом побудови іміджу.

Отже, управління якістю є не лише виробничою необхідністю, а й ключовим чинником сталого розвитку підприємств в умовах глобальної конкуренції, оскільки технологічне оснащення, цифровізація процесів та зростання вимог споживачів вимагають переходу до інтегрованих систем управління якістю.

Список використаних джерел

1. Радченко О. П., Білоног Г. Ю. Удосконалення системи управління якістю продукції. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/09addf7f-2c3b-4ff6-9f16-7ce90aad6d82>.
2. Тарасова О. В., Левицька О. В. Сучасні концепції управління якістю продукції. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 1. С. 24-27. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/b653b3fc-8832-4e09-b71a-d6696c7a6dcd/content>.
3. Цимбалюк Г. С. Ключові аспекти системи управління якістю продукції на етапах її виробництва. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 1. С. 129-134. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2017/No1/129.pdf>